

HUGHES ZADOVOLJEN Z
NAŠIMI ODNOSAJI
DO JUŽNIH REPUBLIK.

Pravkar stopamo v dobo, ko ni v naših odnosih do latinsko-ameriških držav nobenih spornih problemov, je dejal Hughes.

ZAL MU JE, DA NI MOGLA
VERAMERIŠKA KONFERENCA
DOSEČI OMEJITVE V OBORO-
ŽEVANJU.

Washington, D. C. — Odnosji Združenih držav do njihovih sestrskih republik na jugu še niso bili nikoli zadovoljivejši, niti ni so kazali tako dobre medsebojne volje kakor sedaj, je dejal naš zunanji minister Hughes, ko je govoril na Kolumbovi konferenci vesameriškega mednarodnega ženskega komiteja.

Hughes je dejal, da ga zelo veselijo, ker ni nobenega spora med Združenimi državami in sestrskimi republikami v Južni Ameriki, ki bi ne bil poravnani in pobotani. Omenil je obnovitev diplomatskih stikov z Mehiko in sporazum s Kolumbijo, sporazum, ki je bil dosežen pred kratkim, ter pristavil:

"Sedaj stopamo v dobo naših odnosov z latinsko-ameriški državami, ko ne bo nobenega več spora z njimi."

Tajnik je tudi omenil pomoč, ki jo je mogla nuditi ameriška vlada za pospeševanje in stabilnost miru med državami latinske Amerike, razsodilni sporazum med Chile in Peru, konferenco osrednjih ameriških republik in načrte za izpraznitev in umaknitev ameriških vojaških sil iz Santo Dominga.

"Naj reče ta ali oni človek, karkoli hoče, naj govori tistih par političarjev, ki so se združili, jim je ljubo, se mi zdi pametno reči, da razumejo vlade in ljudstvo naših sestrskih republik, kakšne so naše politične smerice," je rekel nadalje naš zunanji minister Hughes. "Kajti popolnoma jim je znano, da ne gojimo nikakršnih imperijalističnih smotrov in da se pod nobeno pretvezo ne vmešavamo v zadeve svobodnih narodov. Pač pa iskreno želimo pospeševati mirovne interese in zagotoviti prilike za medsebojno koristno obvečevanje med neodvisnimi in proevitajočimi državami."

Tajniku je žal, da se ni mogla zadnja vse-ameriška konferenca v Santiagu Chila, zediniti in spoznameti radi razsoditvenega programa. Pravzaprav pa je problem oboroženih sil predvsem evropski problem, je rekel Hughes ter navedel statistične podatke, s katerimi je hotel pokazati, da je ta polobla najmanj oborožena.

Fakistovski teror.

Rim. — (Fed. Press.) — Fakistovska milica ustavlja na česti tramvajске vozove in tiplje po žepih tramvajskih delavcev za člankami knjižicami unije. Pri komur najdejo knjižico, ga pretepejo in aretirajo. Republiški list "Voce Repubblicano" piše, da so kapitalisti odgovorni za ta teror, ker bi radi dobili v svoje pesti tramvajski sistem, ki je zdaj še lastnina občine.

Razstrelba v Moskvi.

Moskva, 13. okt. — Razstrelba, ki se je pripetila večerj v prodajalnici sportnega blaga, je usmrtila 25 oseb in poškodovala dve veliki poslopji.

Tajfun podri baraka japonskih
trpinov.

Tokijo, 13. okt. — V sredo večer je močan tajfun podri večje število lesenih barak, v katerih so bili nastanjeni begunci iz uničene potresne cone. Tajfun je tudi uničil borne zaloge živil in obleke ter povzročil bedo trpinov.

VREME.

Chicago in okolica. — V torek jasno in toplejše. Vetrovi najv več z jugovzhoda. Temperatura zadnjih 24 ur: najvišja 58, najnižja 45. Sonce izide ob 6.02, zaide ob 5.11.

Pregled dnevnih de-
godkov.

Amerika.

Konvencija Ameriške delavske federacije zaključena. Gompers zopet izvoljen predsednikom.

Državni tajnik Hughes je zadovoljen z odnosi do južno-ameriških republik, katere Wall Street podaja podjarmlje.

Slovečki odvetnik Darrow bo zagovarjal morilko ukrajinskega duhovna.

Plovba na Gorenjem jezernu urtavljena vsled dima gorečih godov.

Oklahomska legislatura imenovala odbor, ki bo sodil gubernerja.

Inozemstvo.

Na Nemškem je uvedena diktatura. Diktator Stressemann bo ustavil nadaljno tiskanje papirnatega denarja in uvedel nov denar z zlato podlago.

Delavski vladi Saksonske in Turingije sta se dvignili proti diktaturi v Berlinu in na Bavarskem.

Brutalnosti japonske policije iz prvih dni potresne katastrofe prihajajo na dan.

Dr. Voronov, znani ruski specialist z žlezami, dobil priznanje pri francoskih zdravnikih.

DARROW BO ZAGOVAR-
JAL MORILKO.
DUHOVNA.

Kolikar se je mogel doseči zema-
niti z morilko zadevo, se mu
zdi, da se ji ni treba bati vrvi.

ZA NJENO ŽIVLJENJE SE BO
NAJBRŽ BORIL NA PODLAGI
UMOBOLNOSTI.

Chicago, Ill. — Zagovornik bo
naslanjal in opiral na umobolnost
ge. Emilije Strutsynsky, ko pride
na zatožni klop radi tega, ker je
do smrti ustrelila ukrajinskega
duhovna Bazila Stečuka pred ol-
tarjem v cerkvi sv. Mihaela pred-
zadnje nedelje.

Toliko je priznal Clarence Dar-
row, ko je potrdil šanslarsko
poročilo, da bo zagovarjal moril-
ko Strutsynsky. Viktor S. Yarros
bo njegov tovariš v zagovarjanju.

"Ta obravnava ne bo imela no-
benih hudih posledic za obtožen-
ko," je dejal odvetnik Darrow.

"Ali nisem se pa še toliko sezna-
nil s podrobnostmi te zadeve, da
bi mogel že sedaj formulirati po-
drobnosti tega zagovora."

"Kolikar sem se prepričal iz
dosedanjega splošnega pregleda,
lahko rečem, da se tej ženski ni
treba bati za življenje."

"Ali boste trdili, da je bila u-
mobolna?" je nekdo vprašal od-
vetnika.

"Tega zasedaj še ne maram tr-
diti," je odgovoril Darrow.

V okrajni ječi je rekla morilka
Strutsynsky, da bo gotovo obeše-
na, češar se pa prav nič ne boji.

Boji se le, da bi svet ne razu-
mel njenega nagiba za zločin, ki
ga je izvršila. Sicer pa prav prid-
no piše neko knjižico.

"Da se ne izgubi dobra misel,"
je pojasnjevala, zakaj piše knji-
go. "Drugače se bojim, da bi me
svet nikoli ne razumel."

Idejo je gojila leto dni v svo-
jih mislih, preden jo je izvedla,
ko je ustrelila duhovna Stečuka,
ki je sledil njenemu možu kot
župnik ukrajinske cerkve sv. Ni-
kolaja.

Ker želi, da bi jo svet razumel,
ne pa, da bi ušla smrti kazni, si
je najela Darrowa za zagovornika,
je rekla.

"Po mojih mislih more on do-
povedati svetu, kaj sem imela v
mislih, ko sem izvršila svoje de-
janje," je rekla morilka. "In to
je tudi vse, za kar se brigam."

Darrow pa je rekel, da bi ne
mogel noben odvetnik prevzeti te
zadeve iz takšnega razloga.

Slabi voditelji, izžemanje ljudi,
beda in trpljenje, vse to razdira
svet, je rekla morilka, ko je ho-
tela pojasniti svojo filozofijo.

Svojega zločina se prav nič ne
kesa. Ali pravi pa, da bi ne umor-
ila nikogar več, če bi bila izpu-
ščena na svobodo.

"Jaz ne gojim morilne manije."

GOMPERS PONOVO
IZVOLJEN ZA PREDSE-
NIKA AMER. DEL. FED.

V svojem zaključnem govoru je
dejel, da ne trpi Ameriške delav-
ske federacije nobenih radikalnih
elementov v svoji sredi.

ŠTIRINŠTIRIDESETA LETNA
KONVENCIJA SE VRAČA
HODNJE LETO V EL PASO,
TEXAS.

Portland, Ore. — Ameriška de-
lavska federacija si je na svoji
tridesetletni letni konvenciji v
tem mestu iznova zaščitila pot,
po kateri je hodila še toliko let a
Samuel Gompersom na čelu.
Fakistovski je svetu, da ne trpi v
svoji sredi nobenega elementa, ki
se protivi Gompersovi mašini. On
na ne mara korakati niti po poti
evropskih delavskih organizacij,
niti ne slediti zgledu angleške
delavske stranke. V njej ni po-
stora za mednarodne komuniste,
in prav malo potrpljenja in strp-
nosti kaže s takovano inteligen-
cijo ali blododrečimi elementi. O
politični skelji ne mara ničesar
slikati, ker je njeno vodstvo una-
nje, da je boljše za delavsko sloje,
če nimajo ti nobene neodvisne po-
litične stranke. Na letošnji kon-
venciji se je tudi pokazalo, da ne
maro Gompersova mašina imeti
nobenega posla s kmečko-delav-
sko stranko, ki si je priborila na
severnem zapadu tako ačajna us-
pehe na političnem polju. Neda-
lje je bilo tudi dokazano, da ima
Gompersova mašina še vedno pr-
vo in zadnjo besedo v vseh zade-
vah Ameriške delavske federacije,
ki je v petek popoldne zaključila
svojo tridesetletno letno
konvencijo.

Brško je bil Samuel Gompers
ponovno izvoljen za predsednika
Ameriške delavske federacije za
prihodnje leto, je povzel besedo,
obrazložil konvencionalno delo naspo-
redno ter podrobno pojasnil pomen
najvažnejših skelji. Najvažnejša
skelja je bila po njegovem mne-
niju to, da so delegatje pognali iz
delavskega gibanja tiste, ki so bi-
li sovražni in nasprotni unijski
ideji in politiki.

"Bil je popoln, svoboden in od-
prt forum," je dejal. "Naši na-
sprotniki se lahko sklicujejo na
slučaj na konvenciji in pokušajo
zanikati to. Odgovor jim je to,
da je to konvencija Ameriške de-
lavske federacije."

"Različna mnenja so dobrodo-
šla, ali morajo pa biti za zidov-
jem delavskega gibanja, ne pa za
njegovim izničenju. Preveč smo
bili strpni do ljudi, ki pravijo, da
rujemo odznotraj, a pokušajo pa
izpodkopavati politiko naše fede-
racije, do ljudi, ki gredo nas kri-
vaj v gozd opolnosti in kujejo na-
črte, kako bi zatrli strokovno u-
nijsko gibanje."

"Kakor sem obveščen, ni delav-
ski svet izvolil Williama F.
Dunna, ki je bil izključen iz kon-
vencije, za delegata, nego da si
je pridobil poverilne listine pod
pretvezo, češ, da ne bo treba de-
lavskega sveta plačati njegovih
stroškov. Zakaj bi naj prišel Dun-
ne na to konvencijo, ne da bi mu
plačal delavski svet stroškov?"

"Pred par meseci se je W. Z.
Foster na neki delavski konferen-
ci v Chicagu obrnil do mene, naj
mu dam dobro izpričevalo o nje-
govem postopanju. Jaz sem pove-
dal skupščini, kdo in kaj je, kako
je prevaral in izkušal prevrati
celo vrsto ljudi, in kako je tudi
mene prevaral, ko mi je izjavil,
da je veren pristav strokovnega
unijonizma."

"Sovražniki našega gibanja
poudarjajo z velikim veseljem
dejstvo, da so se pridružene unije
izdatno skrčile po številu svojega
članstva. Zares smo izgubili nekaj
članov. Pomislite pa to, da je bilo
skoro dve leti od pet do pet in
(Dalje na 3. strani.)

Moja vest je prenatana," je re-
kla.

Umor ji ne dela nikakršnih pre-
glav, kakor zatrjuje. Še je se
pomp, ob katerem so pokopali
štev njegovega dejanja, in niti
najmanj ne je ganejo solze umor-
jenčeve vdove.

59 PODPORNH ORGANIZA-
CIJ V RAZREDU MILJO.
NARJAV.

Devetinosemdeset bratakih
podpornih organizacij v Zdru-
ženih državah spada med miljo-
narje. Leta 1904 so bile samo
štiri organizacije te vrste, ki so
imale milijon dolarjev in več
premoženja. Skupno premože-
nje vseh podpornih organizacij
je pred dvajsetimi leti znašalo
\$35,544,955, danes pa znaša
\$540,663,924. — Te številke so
zajete iz uradnih podatkov.

UMORI DEL. VODITE-
LJEV NA JAPONSKEM.

Košini iz prvih dni potresne kato-
strofe prihajajo na dan.

Tokijo, 13. okt. — "Nihi Nihi"
je pričel danes objavljati detajle
bestialnih umorov, katere je iz-
vršila policija in soldatska prvo
dni potresne katastrofe. Razkritja
kažejo, da so mnogi visoki vojaški
uredniki tudi zapleteni v umore.

Japonska javnost je zdaj prvič
izvedela, da je policija zavratno
umorila večje število socialistov
in delavskih voditeljev v Tokiju.
Umori, izvršeni v Jokohami in
drugih mestih, še niso znani; zdaj
se vrši preiskava. Znano pa je
tako, da so bili masakri splošni
in tvorijo neizmirljiv mader ara-
note na uradnih japonskih.

POGAJANJA ZA KRESTNO
LASTNOSTVO ČIKASKIH
ŽELEZNIKOV.

Chicago, Ill. — Čikasko mesto
je pripravljeno kupiti železniški
sistem v Chicagu, in obe železni-
ški kompaniji sta pri volji proda-
ti svojo lastnino po "primerni in
razumni ceni." Tako je bilo raz-
pelojanje na konferenci, ki se je
vrnila med županom Deverjem in
zastopnikom železniških sistemov
v Chicagu.

"Ta administracija je sedaj pri-
pravljena izdeleti novo železniško
mestno odredbo za prevzete obeh
železniških sistemov," je dejal žu-
pan Dever zastopnikom. "Polet-
ne politične, bolezni in nujni
mestni posli, vse to je oviralo in
preprečevalo zgodnejša pogaja-
nja, ali sedaj hočemo gledati na
to, da bo čimprej rešena ta za-
deva."

"Pripravljeni smo razpravljati
o mestnem nakupu vaših intere-
sov prijateljskim potom, če hoče-
te. Strinjamo se s tem, da kupi
mesto oboje železniški sistema po
pošten ceni. In mestna odredba,
ki bo pooblašala mestno upravo
skleniti takšno kupno pogodbo, bo
predložena ljudstvu na splošno
glasovanje. Kaj menite vi v tem
oziroma?"

"Mi smo pripravljeni in pri vo-
lji prijeti takšna pogajanja," sta
odgovorila Blair in Busby v ime
železniške kompanije.

MESTO SE Z VERNI ŠTIRIMI
UPIRA PORODNI KONTROLI

Chicago, Ill. — V četrtak sta
prišla odvetnika za go. Benja-
min Carpenter, ki je predsednica
lige za porodno kontrolo, postop-
no za "mandamus", s katerim
mestna pripravi župana Deverja
in zdravstvenega komisarja Her-
mana N. Bundesena k izdaji do-
voljenja za nameravano kliniko
porodne kontrole na 1347 N. Lin-
coln street.

Sivar pride dne 17. oktobra
pred sodnikom Philipom L. Sulli-
vanom na vrsto. V svoji petletji
trdi ga Carpenter, da je vložila
pri drju. Bundesenu meseca ju-
lija prošnjo za dovoljenje, ali
zdravstveni komisar je zavrnili
prošnjo s pripombo, češ, da je po-
manjkljiva.

Prositeljica se je potem obrnila
do korporacijskega svetnika, ki
je pa kliniko priporočil ter dejal,
da ni takšen zavod prepovedan
nikjer. Dr. Bundesen tudi še po-
tem ni maral priporočiti te zade-
ve županu, nego je dejal, da je
strašno nasproten takšni nakani.

Ga. Carpenter se je zatem obr-
nila naravnost do župana Dever-
ja, ki ji je pa odgovoril, češ, da
se nikoli ne vmešava v posle kabi-
neta županov.

DELAVSKA SAKSON-
SKA VLADA SE JE DVI-
NILA PROTI BERLINU.

Nova vlada v obrambo republike
in proletariata napovedala boj
militaristični diktaturi.

PARLAMENT JE POKOPAN.

Berlin, 13. okt. — Centralna
diktatura Nemčije, ki se danes
pripravlja, je dobila močnega tek-
meča na Saksonskem. Zeigner,
ministrski predsednik Saksonske,
je večer predstavljal državnemu
zboru v Dresdenu novo, reorgani-
zirano vlado, sestojčo iz komu-
nistov in radikalnih socialistov.
Zeigner je imenoval Brandlerja,
znane komunističnega voditelja,
ki se je pravkar vrnil iz Moskve,
za podtajnika.

Zeigner je v svojem govoru v
zbornici napovedal vojno bavar-
skemu diktatorju Kahru in dejal,
da rdeča Saksonska je pripravljena
na boj proti kapitalistično-mili-
taristični diktaturi v Berlinu, ka-
tera je prišla z namenom, da oropa
nemške delavce vseh sadov revo-
lucije v letu 1918.

Socialistično-komunistična vla-
da v Turingiji je naredila načrt
rdeče alijance s Saksonsko proti
Bavarski in Berlinu.

Zeigner je tudi rekel, da vlada
dobi krah in krompir iz Rusije,
tako da saksonskim delavcem ne
bo treba stradati.

Berlin, 13. okt. — Večer so iz-
bruhnili izgredi v dveh najbolj
obljudenih krajih Berlina, kjer
stanujejo delavci, med katerimi je
veliko pomanjkanje živil. Izgredi
so bili pred živčnimi prodajalnicami,
in potlačile nemire.

Pomanjkanje živil, posebno
krompirja in mesa, je vedno večje,
ker kmetje ne delajo, ki se dobro
založijo z živčev, nočejo več da-
jati živil za papirnate marke.
Mnogo krajevne vlade so sploh
preprečevale izvažanje krompirja.

Izgredi so izbruhnili tudi v Po-
ruhrju. V Dueseldorfu so "bile
večere velike demonstracije proti
živečnim profitarjem. Nemška po-
licija je ubila dva izgrednika;
mnogo je bilo ranjenih. Francoske
čete so okupirale mestno hišo v
Dueseldorfu.

Rudarke organizacije v Po-
ruhrju so informirale Francoze,
da se ruderji vrnejo na delo pod
pogojem, da zakon osemurnika in
delavskih svetov ostane neizpreme-
njen.

Berlin, 13. okt. — Stressemann
je začel uvajati diktaturo že v
petek, ne da bi bil čakal na po-
oblaščenje od parlamenta. Izdana
je bila naredba, ki določa, da se
odsedaj vsi davki plačujejo v valuti
zlatih mark in ne več v papirnatih
markah.

Druge naredbe glede finančnih
reform so že pripravljene. Nemci-
ja dobi še te dni nov denar, za-
jamčen deloma z zlatom in deloma
s naravnimi zakladi Nemčije. Pa-
pirnate marke bodo stopnjevale
izginjale iz prometa, ako se načrt
posreči.

Veliko senzacijo v delavskih
krogih je povzročila vest, da je
Stressemannova vlada ne le izpu-
stila iz zaporov voditelje monarhi-
stičnega napada na trdnjavo
Kuestrin, temveč jih je celo na-
gradila. Vodja napada, major
Buehracker, je dobil državno
službo.

ERAČNA POT OD BERLINA DO
BUENOS AIRESA.

Lakehurst, N. J. — Pogajanja
za petdnevno krašno vozno črto
med Berlinom in Buenos Airesom
so bila v teku že dalj časa, je po-
vedal nemški zepelinski večak
kapitan Anton Heinan, ki je pil-
ot na veliki ameriški zračni lad-
ji Shenandoah, ali poprej ZR-1.
V načrtih imajo velikanse zrač-
ne ladje, za dve tretjini večje od
ameriške Shenandoah. V stanu
bodo nositi po 150 potnikov, po-
što in ekspresne pošiljave. Plule
bodo med srednjo Evropo in za-
padno Južno Ameriko. Potrebo-
vale bodo manj kakor četrtino
časa, ki ga porabi sedaj pomor-
ski ladje.

ALI JE MUSSOLINI DVI-
NIL LIRO? LIKE H—1

Rim. — (Fed. Press.) — Ne-
prestano padanje lire je "alar-
miralo ves italijanski trgovski
svet. Ko je Mussoliat preyzel
vlado, je obljubil, da se lira
dvigne do 60 švicarskih centi-
mov v šestih mesecih po zmagi
fakistov. Od "zmage" je pre-
teklo eno leto in obljuba še ni
izpolnjena. Papirnatu lire se
tiskajo kakor za stavo. Samo
meseca julija je bilo natiskanih
bankovcev za 1193 milijonov lir.

Dr. VORONOV JE TRI-
UMFIRAL.

Zdravniki priznali njegovo metodo
cepčenja žlez kot koristno.

Pariz, 13. okt. — Dr. Sergi
Voronov, ruski specialist za "po-
mladitev" starev in onemoglih
moških s oplačnimi žlezami, je do-
bil zadoščenje na letošnjem kongresu
francoskih kirurgov. Na lanskem
kongresu je bil Voronov ignoriran
in ka je zahteval, da ga ne mara
videti. Letos je pa drugače. Kon-
gres mu je dovolil sedež in pri-
liko, da vsopi žlezo dvema starima
zdravnikom, ki sta dobro znana v
organizaciji francoskih kirurgov.

Triumf drja. Voronova je bil
popolen smoti, ko sta dva najbolj-
ša pariški zdravnika v plenarni
seji kongresa zagovarjala znan-
stveno vrednost žleznih operacij.
Medtem pa je Voronov izvršil ope-
racijo na zdravnikoma in danes
izvrši še dve. Pod njegovim na-
zorstvom bodo štirje drugi zdrav-
niki operirali pred zaključkom
kongresa.

Voronov je s pomočjo svojih
vplivnih prijateljev tudi dosegel,
da je francoski gubernor Zapadne
Afrike prepovedal pobijati šim-
panze na omenjenem teritoriju v
svrhu, da ne zmanjka teh opic za
žlezne operacije. Zdravniki so
tudi sklenili apelirati na modiste,
naj prenehajo dišiti ženske obleke
s kožami šimpanzov, ker so te opi-
ce bolj potrebne za žlezne cepljve
kakor za nečimurni kinš.

SENSKA OKLOPITALA NAL-
LEHNERA.

Chicago, Ill. — Julija Van Bo-
gaert je prisilila v četrtak večer
s svojo desnico prav prav gor-
kih trgovskemu potniku Otonu
Cohnu iz New Yorka na obraz bli-
zo nosa. Nato jo je ta nadležna
urnih krah popihal v bližnji me-
dični prehod, kjer je prišel poli-
caju L. Agnusu v roke.

"Maloprer sem poverljiva z
svojim mojem, ki je potem odšel
po svojih poslih," je dejala mra.
Van Bogaert na nočnem sodišču.
"Jaz sem pa šla v neko gledali-
šče, kamor pa nisem mogla, ker
so bili še vsi sedeži razprodani.
Zato sem si šla po mestu ogled-
vat razne trgovske izložbe. Ta
človek je bil za mano več blokov
ter se mi smehljaj in delal opaz-
ke, za kar se pa jaz nisem prav
nič zmenila. Ko sem zrla v izlož-
beno okno Marshfieldove trgo-
vine, se mi približal, me prina za
levo ter reče: "Pojdli, dragica,
greva na malo večerjico!" Moja
levica je močnejša od desnice, ali
zanjo me je drl ta nadležnač.
Tako sem mu s desnico prisilila
par prav krepkih po obrazu, na-
kar je padel na tla, se pobral ter
pobegnil."

Sodišče je Cohna obsodilo na
globo v znesku po \$25 in sodne
stroške.

SENATOR LA FOLLETTE DO-
SPEL V MOSKVO 6. SEPTEM-
BRA.

Washington, D. C. — Aleksan-
der Gomborg, ki je bil svojčas v
družbi z Raymondom Robinsonom
na Ruskem, je prišel iz Rusije si-
ko, ki kaže, kako je družba sena-
torja La Follette dospela v Mo-
skvo dne 6. septembra.

V osrednju je videti Santerija
Nurteva, ki je načelnik zapadnih
ater v znanjem uradu pod Čiče-
rinom, kako pozdravlja senatorja,
došim izpopolnjuje skupino ga-
La Folletteva, Lincoln Steffens,
zakonska dvojica Basil Manly,
Kenneth Durant in Riekel.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE
LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglaševanja po dogovoru. Zahvali se na naročilih.

Naročnina: Zedinjena država (tj. New York) 50.00 na leto, 5.00 na pol leta in 1.25 na tri mesece; Chicago 34.50 na leto, 3.50 na pol leta, 1.15 na tri mesece, in za izposojnino 0.50.

Naslov na vsa, kar ima zveš s tem:

"PROSVETA"

3287-55 St. Lawrence Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovene National Support Society.

Owned by the Slovene National Support Society.

Advertising rates on application.

Subscription: United States (outside Chicago) and Canada 50 per year; Chicago 34.50, and foreign countries 50.00 per year.

"MEMBER OF THE PUBLISHED PRESS"

Datum v objavi: 1. pr. (Nov. 30-22) poleg vsakega imena na naslovu pomeni da vam je s tem dnevnikom postala naročnina. Poslovila je prava, kakor, da se vam ne ustavi list.

FORDOVE "MUHE".

V Fordu vidijo nekateri velik ekonomski ženij, ki bi moral biti izvoljen predsednikom Združenih držav, da se v par letih "plačajo" dolгови, ki jih je nam nakopala zadnja vojna.

Ako hočemo odprto govoriti, nismo dozda opazili na Fordu še nobenih tako velikih lastnosti ekonomskega ženija, ki nam garantirajo, da bodo narodni dolгови kmalu plačani, ako Ford postane predsednik Združenih držav. Pri Fordovi kompaniji in ne na Fordu, ker ne vemo, ako se vse rodi v Fordovih možganih, kar prihaja od te kompanije, smo pač opazili, da znajo svoje podjetje tako voditi, da nosi velike profite. To je fakt in ga ne tajimo. Ampak če je dotični sposoben za predsednika Združenih držav, ki zna tako upravljati privatno podjetje, da nosi velik dobiček, je seveda popolnoma drugo vprašanje.

Oglejmo si Fordovo kompanijo nekoliko od bližje, pa bomo na jasnem, ako so taki ljudje res taki duševni velikani, da se jim lahko zaupa vodstvo tako številnega ljudstva, kot je ameriško.

Fordova kompanija je res prva povišala mezde v svoji tovarni. To je izvršila prostovoljno. Nihče jo ni silil, ko je proglasila, da uvede osemurni delavnik in da se plača celo pometačem v tovarni minimalno pet dolarjev na dan razen spoznanja, da bodo delavci več producirali, ako bodo manj ur delali in bili boljše plačani.

To je lepa stran Fordove kompanije, ako se vpošteva le povišanje mezde in uvedeno osemurnega delavnika, akoravno je pri uvedanju teh poizkusnih reform v podjetju odločevala želja po pomnoženju profita.

Za Fordove delavce ni bil uveden le osemurni delavnik in jim je bila povišana mezda, ampak delavci so bili osrečeni tudi z drugimi dobrotami, ki jim niso bile prav nič všeč. Kompanija je nastavila nadzornike, ki so nadzorovali delavce, kaj delajo doma. Izvedeti je hotela, kako potrošijo denar, ki ga zaslužijo, kakšnega političnega prepričanja so, ali se ogrevajo za delavsko strokovno organizacijo, če hodijo ob nedeljah v cerkev itd. Kompanija se je torej pobrigala za same privatne zadeve, ki ji ne gredo prav nič mar.

V tovarni se je spopolnjevala produkcija. Po najnovjših poročilih je delavec v Fordovi tovarni le še zob v velikem strojnem kolelju v podjetju, ki mora delati s preciznostjo navadnega stroja, dokler ne zbolí in seveda umrje. Delavci, ki so delali v tej tovarni, poročajo, da strojna priprava vleče s natančnostjo ure nanižana ogrodja avtomobilov drugo za drugim skozi delavnico, delavci stoje ob straneh in vsak delavec mora montirati svoj del na avtomobilu, ko gre ogrodje mimo njega. Delavec nima časa, da premisli ali preudari, kako naj montira avtomobil, ampak je naučen, da doda svoj kos v trenutnem času avtomobilu, ko ga stroj vleče mimo njega. Da je tako, so poročali tudi razni dnevniki.

Zdi se, da Fordova kompanija še ni zadovoljna z delavno močjo, ki jo iztisne na ta način iz delavcev, za to želi, da delavci še bolj postanejo podobni stroju.

Ford je prohibicionist in seveda vodstvo kompanije je tudi prohibicionistično. Ford namreč meni, ako delavci pijejo vino, žganje ali pivo, da manj producirajo. List, ki ga izdaja ta kompanija v svoje reklamne svrhe, je vse to že povedal. Ampak Ford in kompanija nista zadovoljna, da delavci ne smejo piti opojnih pijač, ampak prepovedati jim hočeta tudi tobak.

Njun list "Dearborn Independent" je že povedal, da gresta dve milijardi dolarjev na leto za tobak in da tobak učinkuje na možgane na tak način, da znižuje sposobnost ljudi. Z drugimi besedami to nekako pomeni, ako bi ljudje ne kadili in žvečili tobaka, da bi ljudje od teh dveh milijard dolarjev precej potrošili za nakup avtomobilov Fordovega sistema, iz delavcev bi se pa dalo iztisniti več delovne moči, kar bi prav zanesljivo povečalo profite Fordove kompanije.

Toda je druga stran Fordove kompanije. Ampak veliko bolj pametno bi bilo za Fordovo kompanijo, mesto da se ukvarja s takimi rečmi, da bi uvedla natančno preiskavo, koliko delavcev v njeni tovarni opeša duševno in telesno in gre prezgodaj pod zemljo, ker morajo delati dan za dnevom kot stroj iz jekla. Kadar bo kompanija to izvršila, takrat bo ljudstvo znalo ceniti šele njene reforme, katere govore, da nimajo drugega namna kot iz delavcev napraviti "robote", kakeršne je opisal Karel Capek v drami R. U. R. (Rossum's Universal Robots).

SLIKE IZ NASKLODIN.

Manville, M. J. — To je mala naselbina Slovencev v državi New Jersey, odkoder je redko kdaj ališeti o kakem dopisu. Tudi sedaj nimam pisati nič dobrega. V pondeljek dne 9. oktobra se je pripetila nesreča v tovarni Johna v Manville, M. J., ki je zahtevala življenjske našega vojaka.

Ob štirih popoldne se je zadrla s gasolinom naš rojak John Bolta, ki je bil doma pri David Marjici v Polju pri Ljubljani. Bil je samaki, star 35 let, spadajoč v družino "Delavski venec", št. 231, S. N. P. J. v Terre Haute, Ind. Zavarovan je bil za \$600.

Od tam je prišel pokojnik Bolta pred štirimi leti in od tedaj delal v omenjeni tovarni, dokler ni storišalostno smrt. Bil je zdrav, vselej ašnaša, vsakemu priljubljen, in postrežljiv potrebnim v bolni in starosti. Zlasti rad je imel otroke.

Zelimu mu mir. — Frank J. Janak.

Kaj pravi pisatelj?

Channing Pollock, avtor drame "Norec", je govoril pri neki večji konvenciji preseljenjancev v Chicagu, pri kateri je rekel, da kršanstvo še ni bilo nikdar upoštevano. Do tega menaja je prišel pred dvanajstim leti, ko je prišel bral novi testament svetega pisma. Pravi, da se je čudil, ko je bral svetlo pismo, kako da Slovence pamet sploh dopušta toliko smot in protislovij kot jih je v tej knjigi.

Idejo je vpeljal v svojo igro "Norec". Producenti filmov pa so odklonili dramo, češ da ni za ameriške odre, ker je protikršnanskega značaja in da taki nauki, kot so v igri, ne morejo biti dovoljeni v ameriški drami. Zahtevali so od njega, naj spiše kako povest o tatovih ali preteklosti ženak, ponujeno igro "Norec" pa so zavrgli in avtor je odšel na potovanje v Evropo. Tam je videl prihajati svetovno vojno. "Vsek, ki je gledal s odprtimi očmi, je moral opaziti prihajajočo veliko tragedijo," je rekel pisatelj.

Jezilo ga je, da ne more spraviti igre na oder, ali prodčestni so stali med njim in občinstvom, in vsakega dela ni mogli pokazati. Šel je v Betlehem in videl cerkev, na katere mestu je stal nekoč hlev, kjer se je rodil Jezus. Prostor je bil izročen od vlade dvema organizacijama menihov, toda regiment mohamedanskih vojakov je moral vedno stati tam, da je varoval nevoščljive menihe, da se niso med seboj pobili. Vojaki so se vedno tam, da varujejo menihe v njih konkurenčnem boju, je rekel Pollock na konvenciji.

Pri svojem povratku v Ameriko je pisatelj dobil jeklarke delavce, se vedno na staki. "V pennylvanekem Betlehemu in drugih naseljih jeklarskih delavcev sem videl stvari, katerih radi grozovito ne morem povedati," je rekel. Ljudje v New Yorku in drugje so se jezili. Iza vojne sem se Američani aigali pri dobili več samorcev kot je bilo omenjenih nemških grozodejstev v govorih v kampanji za raspeševanje obvezne bode. V Oklahomi imamo drug vglad, kak je danes "kršcanaki" duh.

Bilo mu je, kakor policaj sredi ceste, ki bi rad ustavil v nevarnost drvečo množico, pa je nezmožen proti silnemu navalu. Radi tega se je Pollock odločil izdelati igro. Leta je vzel, predno je moglo njegovo delo prodreti na velike odre in kakor navadno pri mogotem nepriključljivih igrah, tako je bilo tudi pri tej. Prvo so igrali igro "Norec" le po manjših gledališčih, s poznanje je delo prišlo na odre velikih gledališč newyorškega Broadwaya kljub zoperstavljanju grafičarjev.

Edaj igra dramo "Norec" so dem gledališčnih družb in vsak teden vidi to dramo 250 tisoč ljudi. V prejšnjih 22 svojih igrah torej Pollock ni toliko storišal za pouk ljudstva kot v tej igri, katero vidi sto tisoč.

Pollock pravi, da niskeste igre, ki jih predstavljajo in vedno iznova upravljajo na oder akore vae filmaške družbe, so v velik kvar mladine in slovesstva sploh. Kar ni za mladino, tudi za odrasle ni. Niskeste predstavljanje slik o sumljivih ženakih, pobojih, hitrem obogatenu in drugem šundu je postavilo gledališča na tako nisko stališče, da razumni člani sloveske družbe gledališč niti več ne posejajo.

Sploh pa pravi Pollock, da imajo filmaške industrije v rokah ljudje, kateri bi jo ne smeli imeti, ker tudi niso za to sposobni. Če bi pi-

satelj napisal za film socialno dramo ali kaj iz zgodovine, bi pregledoval, ali oni, ki odloča, kaj naj gre na platno, ne razume. Tako pravi, da je bilo v dramo "Norec". V Los Angelesu je o "Norec" prvo rasejal mogotec iz gledališkega sveta, ki odloča, kaj sme in kaj ne sme iti na film. "Kaj je ono govorjenje o betlehemski zvezdi v vašem prvem delu," je osorno vprašal filmski magnat Pollocka.

"Kaj ne veste, kaj je betlehemska zvezda?" je vprašal ponovno Pollock.

"Seveda vem," je rekel magnat. "To je neka zvezda v rimski cesli."

Pollock je nato povedal, da je bila to zvezda vodnica, ki je osamljala v Betlehemu rojstvo Jezusa.

"Well," je rekel magnat. "Zakaj pa ne poveste tega v igri. Kaj pa ljudje vedo o tem."

Kinogledališča, ki bi imela služiti kot vzgojevališča, služijo celo poneumnjevanju. Mesto umetnosti so gledališča namenjena trgovskemu smotrom. Največ je temu krivo dejstvo, da imajo gledališča v rokah nerazumni ljudje, katerim je prvi princip — profit.

Ruška poljedelska razstava.

Moskva. (Anisa za Fed. Press.) — Kdor je zamišlil idejo za veliko poljedelsko razstavo v Moskvi je pravi genij. Vpliv te razstave na narodno edinstvo in rekonstrukcijo je naravnost ogromen.

Razstavišče je ogromno gledališče. Deset tisoč moč je delalo več kakor tri mesece pri gradnji razstaviščnih poslopj, katara pokriva 71 akrov, in stanajo več milijonov dolarjev. Toda izplačalo se je ogromno dajo, čeprav v delah, ki si kakorekod še ni opomogla iz bede zastran lakota. Stotisoč kmotov, ki so si prišli ogledat ogromno razstavo, so dobili nove nazore o obdelovanju polja, nov nauk o modernem kmetijstvu, in nove ideje bodo odnesli s seboj v vse kotičke obširne federacije sovjetskih republik, odkoder prihajajo.

Pri formalnem odprtju razstavišča je pri vrodu zablistelo nešteto najrazličnejših luči, pokazujočih, koliko so dosegli ruski kmetje in delavci v sednjih letih brez vsakih gospodov, brez tujih lastnikov zemlje in tovarn in brez vsake pomoči od zgoraj. Stopili smo v razstaviščna poslopja. To so dovršene zgradbe, umetnike in največ imed njih jih je v pravem ruškem slogu.

Strojniško poslopje je agrajeno v obliki ogromnega koleasa s šestimi prečkami. Kolesno pesto je obrnjeno proti nebu in v sredi njega je umeten vodovod. Vsenaokoli po poslopju v obliki koleasa so razstavljeni najrazličnejši poljedelski stroji. Vsek ima svojo posebno znamko, kot Rdeča zvezda, Kladi vo in srp. Rdeči oktober in druga revolucionarna imena.

Ducat ali več vsesnih sovjetskih republik ima svoja lastna poslopja. Razstavišča republike Turkestana je nekaj krasnega. Zgrajeno v slogu palače iz Centralne Azije. Razstavišče Daljnovzhodne republike v Sibiriji je komplisirano slog stavbe, katere konec je obrnjen v obliki ladije proti Pacifiku, dočim je srednje poslopje "ladije" nekak most v slogu pagode, kar znači nekako zvezo med Rusijo in Kitajsko. Ta simbolična stavba prevladuje po ogromnosti in veličastju čez vse razstavišče. Ukrajinsko razstaviščno poslopje je v obliki velikanakaga oboka nad vhodom, kar pomeni, da je Ukrajina v voh v rusko federacijo.

Na stotine novih idej so dobili tu kmetje. Del zemlje pri razstavišču je nalašč napravljen kot močvirje in tu so strokovnjaki kmetom pokazali, kako se da najhitro in najbolje izsušiti tla. Mnogo je na razstavišču vzorčnih poslopj, po katerem slogu naj delajo kmetje svoja nova in izboljšana gospodarska poslopja. Tudi tkalniško poslopje je tam ter v različnih slogih godarske koč.

Največ pozornosti so kajpada vzbudile vzorne kmečke stavbe, stanovišča, po katerih so kmetje iz oddaljenih vasi preuili nov način gradnje za udobnejša stanovanja. Vsek slog stanovanjske hiše, ki je znan v republiki, je prodčiran kot vzorec na razstavišču. Od neznanstvih koč iz grobih blokov na severu pa do štorov iz kamelskih koč v Baškirski republiki, vse je tam predstavljeno. Vaščani, ki so prišli iz najrazličnejših delov sovjetskih republik, so videli prav take hiše, kakor sami žive v njih. Na razstavišču so bile samo podobne stvari, nikakor pa ne kaki nevredni predmeti, kot jih razkazujejo po razstavišču v Ameriki, da zadostujejo radovednelem.

Lovski zakoni in inozemci.

New York. (Jugoslavanski oddelci F. L. I. S.) Sedaj, ko se otvori lovska sezona, mnogi prijatelji lovov se živahno zanimajo, kdaj in kaj smejo loviti, ne da bi prišli nazvrač s federalnim in državnim lovskim zakonom. Nedavno je kongres sprejel zakon v izvršitev mednarodne pogodbe med Združenimi državami in Kanado glede lova na ptice selivke. Ta federalni zakon precej omejuje lovske odredbe nekaterih držav, kajti države ne smejo imeti daljših lovkah sezon, kot jih dovoljuje dotični federalni lovski zakon. V belije ravnanje za lovec je poljedelski departmet izdal posebno brošuro (Farmers' Bulletin No. 1376), ki vsebuje pregled letošnjih lovkah sezon v vseh državah. Ako se kdo zanima, more dobiti tako brošuro brezplačno — dokler jih je kaj v zalogi — ako piše na U. S. Department of Agriculture, Washington, D. C.

Ako prelistamo to brošuro, najdemo, da vse države imajo svoje lastne zakone za kmetstvo in ohranitev divjačine in da izdajajo dovoljenja (licence), ki vpravičujejo rajejtelja, da sme loviti in streljati divjačino v dobi, ko je lov dovoljen. Ravnotaka dovoljenja so za ribolov. Licence so trojne vrste: za nastanjence (residents), nastanjence (non-residents) in inozemce. Nekaj malo držav nima posebnih odredb glede inozemcev in ne napravljajo nikake razlike med državljani in inozemci. Večina pa onih držav, ki dovoljujejo lov inozemcem, jih stavi v razred "nastanjencev" oziroma izdajajo posebne lovske licence za inozemce. Nektere države, na drugi strani, sploh prepovedujejo inozemcem, da bi šli na lov.

Pristojbina za lovsko licenco za nastanjence je večja kot ona za nastanjence, in licenca za inozemce je dostikrat večje od teh obeh. V nekaterih državah le oni inozemci more dobiti lovske licence, ki je zemljiški posestnik. Dodatno mnoge države zahtevajo od inozemcev posebno licenco za strelno orožje.

Inozemcem je prepovedano iti na lov v sledečih državah: Colorado, Connecticut, Kansas, Illinois, Nebraska, Nevada, New Mexico, North Dakota, Pennsylvania, W. Virginia, Utah in Wisconsin.

V državah Colorado, Nebraska, New Mexico in Pennsylvania so še črna posest strelnega orožja smatra kot dokaz prekrivne lovakega zakona. V državi New York se ne dovoljuje inozemcem, da bi imeli puške in šli na lov, razen ako si zagotovijo posebno dovoljenje od "conservation commission". V državi New Jersey sme inozemec imeti pulko in iti na lov le tedaj, ako poseduje zemljišče, katerega čista vrednost znaša \$4,000 čez vsa bremena; v takem slučaju sme dobiti licenco.

Država Massachusetts zahteva, da mora inozemec posedovati zemljišče, ki se ceni na vsaj \$500, ako hoče dobiti dovoljenje za lov ali ribarenje. Država Virginia daje dovoljenje vsakemu inozemcu, ako je bil že pet let v državi in je posestnik; v takem slučaju plačuje \$3 na licenco, ravno kakor državljan.

V državi Idaho mora inozemec plačati poleg pristojbine za lovske licence tudi \$5 za orožni list. V Montani treba inozemcu plačati \$25 za pravico do lovakega orožja; ravnotako v državi Oregon. Dovoljenje za rabo puške treba dobiti tudi v državi Washington.

Sledeče države izdajajo lovske licence inozemcem ob višji pristojbini kot za nastanjence državljanov: California, Idaho, Montana, Oklahoma, Oregon, Rhode Island, Virginia in Alaska.

V Pennsylvaniji je inozemcem ne le prepovedano posedovati orožje in iti na lov, marveč tudi imeti peo. To je monda edina država, ki ima kako odredbo glede psov, kar se tiče inozemcev.

Inozemci se smatrajo kot "non-residents" in so podvrženi istim lovskim licencam kot tle v sledečih državah: Alabama, Arizona, Florida, Iowa, Kentucky, Louisiana, Minnesota, Missouri, South Dakota, Texas in Washington.

Sledeče države pa ne delajo nikake razlike glede inozemcev in nimajo nikakih posebnih lovkah odredb glede njih: Arkansas, Delaware, Georgia, Indiana, Maryland, Michigan, Mississippi, New Hampshire, North Carolina, Ohio, South Carolina, Tennessee in Vermont.

Povest "Jimmie Higgins" je avtor drame ameriškega proletariata ob času velike vojne. Dobi se pri Književni matici S. N. P. J.

Naravni čudeži, ki jih znanost še ni rešila.

Ljudje so že odkrili radijevo žarko, katerimi je mogoče videti skozi človeško telo, spreminjati žive znajo kovine in napravljati mnoge drugega, kar bi pred kratkim človek še smatral za čudež, pa še vedno ne vemo, zakaj poka bič, če ga gonimo po zraku.

Kaj poka? Ali povzroča oni pokrak ali bič? Neznaten problem, pa vendar precej zagoneten.

Narava je pač še vedno polna zagonetk in čudežev, katerih človek še ne more rešiti. Zakaj a kresnica sveti in zakaj žare v temne vrste drvi? Če človek hoče imeti luč, mora prej producirati toploto, kresnice, razni drvi in nekatere ribe globoko na dnu morja pa producirajo mrzlo luč in nikake toplote jim ni treba za to. Zakaj se ptice s celin tako redkoma belega perja, dočim je malo morakih ptičev s temnejšim perjem? Vzrok mora biti, pa ga ne poznamo.

Zakaj imajo cvetlice tako različne barve. Zakaj je ta cvetka rumena, druga modra ali rdeča? To so vprašanja barv, ugank, katerih ne moremo rešiti. Kako to, da je navadno ravno modra barva svetloj onih rastlin, ki so strupene?

Zlata riba je bila zmrzjena v ledu, katerega mraz je bil dvajset stopinj pod ničlo. Tri mesece je bila zmrzjena v ledu pri toliki stopinji mraza, ko pa so po tolikem času zopet otalili led, se je pričela zopet gibati in plavati. Tudi žaba prenese zmrazjenje 20 stopinj pod ničlo, polš pa celo 110 stopinj. Kako je to?

Steklo je čudna tvarina. Čeprav je krhko in zdrobljivo, je silno elastično. Vzeti votlo kroglo iz stekla s luknjo, drži jo v rokah in zamaši luknjo s enim prstom. Razlata se ti bo na kose radi toplote, ki si jo nji dal s svojimi rokami. Da bi imeli ladijo iz stekla in držal v nji hud mraz, je od zunaj lahko hud vihar, pa ladiji ne bo prizadjal nič hudega, odmotraj pa je treba zagnati v njo le kamenček, pa se bo razlata. Čuden in zelo zagoneten pojav.

Magnetizem je poln čudežev. Navaden magnet je narejen iz mehkega železa, pa tudi druge kovine imajo magnetično svojstvo, dočim so druge čisto nedostopne za magnet. Ako pa jih spojimo, so zopet magnetične. Zmes mangana, aluminija in bakra proizvaja lahko ravnotako dober magnet kakor za to najprimernejše železo.

Deni malo soli v vodo in stopi se ti. Vodo skuhaš, da ti izhlapi, pa ti zopet ostane na dnu suha sol. To se zdi čisto enostavno, toda uganke je, kaj je postalo iz soli, ko je izginila v vodi; zakaj se je raztopila. Voda, se zdi, da razredči sol v tako neznatne dele električnim potcem, da so nevidni. Profesor Ira Rowzen pravi, da drugi predmeti, ki jih raztopi voda, ne delujejo tako kot sol.

Za kratek čas.

Pekel šele pride.

Zamorska fara je dobila novega župnika. Ferani so bili radovedni, kaj pove župnik v prvi pridigi in zato je bila cerkev polna. Župnik je naslanil, da bo pridigal o vprašanju: Ali je pekli?

— Bratje, je začel, Bog je naredil okrogel svet kakor jabolko.

— Amen! je odgovorila čreda.

— In Bog je porinil os skozi okrogel svet in ga zavrtel.

— Amen! je zamrmrala črna čreda.

— In Bog je namazal os s oljem in šmirno, da bo zemlja lože in gladko tekla. Veliko množino olja je nallil Bog v sredo zemlje.

— Amen! so zagodrnjali poslušalci.

— Potem pa so prišli veliki grešniki in izvrtali luknje v Pennsylvaniji ter pričeli krasti olje in šmir Bogu. Izvrtali so druge luknje v Kentuckyju, Louisiani, Oklahomi, Texasu, v Mehiki in Rusiji in leta in leta že kradejo božje olje. In nekega dne bodo grešniki imeli vse olje in tedaj postane zemeljska os vroča, ker bo suha. Os bo vroča, bratje, in to bo pekli, bratje, to bo pekli!

Spor Francije s Švicco.

Bern, Švica, 13. okt. — Švicarski zvezni svet je sklenil nasloviti na svetovno sodišče v Hagu oster protest proti nameravanemu militariziranju "svobodne" francoske cone ob švicarski meji. Švica vztraja, da Francija nima pravice utrjevati teritorija ob sjeni meje, ki je bil demilitariziran od leta 1815. Pogajanja med Francijo in Švicco radi tega vprašanja trajajo že štiri leta.

Delavske novice.

(Federated Press.)

stavka tesarjev v St. Louisu.

St. Louis, Mo. — Okrog 500 umiranih tesarjev je na štrajku, ker jim pogodbeniki nečejo povzlati medse za 25 centov na uro. V St. Louisu je približno 3500 organiziranih tesarjev in večina ima \$1.50 na uro. Samo nekaj pogodbenikov je še, ki se branijo plačati več kot \$1.25. V teku enega leta so tesarji dobili dva mesdna povišanja.

Stavka jeklarskih delavcev.

Granite City, Ill. — Štrajke delavcev pri Commonwealth Steel kompaniji se nadaljuje. Delavske vrste so solidarne. Boj se vrši za priznanje unije. Več stavarjev je še bilo aretiranih pod različnimi pretevezami, toda vsi so bili oproščeni, ko so prišli pred sodišče. Kompanija je organizirala svojo unijo, toda delavci izjavljajo, da se prej ne vrnejo na delo, dokler ne bo priznana njihova prava unija.

Štrajki kamnosakov.

New York, N. Y. — Unija kamnosakih delavcev, ki sekajo in klečejo mramor, je zastavila 1. oktobra, ker pa delodajalec niso mogli dobiti sčakov, so se podali in podpisali novo pogodbo, katere daj delavcem dolar dnevne povzika. Okrog 1500 delavcev je dejelnih smage.

St. Louis, Mo. — Tukajšnji stavbinski podjetniki, ki so od 15. julija t. l. trdovratno upirali novi pogodbi z unijo kamnosakov, so poraženi. Dve največji tvrdki sta se podali in podpisali pogodbo, ki določa sedem in pol centa poviška na uro. Drugi pogodbeniki bodo zdaj sledili in podpisali pogodbo.

Tovarne selijo na jug.

New Orleans, La. — Tukajšnji listi poročajo, da mnogi kapitalisti v severnih državah nameravajo preseliti svoje tovarne v južne države. V Severni Carolini že grade velike tovarne za izdelovanje pohištva. Severna in Južna Carolina sta posebno prijeljubili. Zakaj? Zato ker v tema državama so delavske organizacije bela vrana.

Kapitalisti gredo tja, kjer upajo dobiti delavce najbolj poceni. Delavci pa morajo odgovoriti z organizacijo tudi v teh krajih. Delavci morajo biti povsod organizirani in šele tedaj smejo upati na boljše čase.

Razne vesti.

GROF ALBERT APPONYI
SPLETKARI ZA HABS-
BURGOVCE.

New York, N. Y. (Fed. Press.) Ko je grof Albert Apponyi, ki je vnet zagovornik reakcionarnega Horthyjevega režima, dospel v Združene države, se je v svojo veliko žalost uveril, da ga je prehitel drug ogrski državnik in bivši socialni demokrat profesor Oskar Jaszi, ki velja, čeprav izgnan za "celo svoje življenje" po Horthyjevi vladi iz ogrske dežele, za voditelja ogrskega republikanskega gibanja.

Brez vsakršnega posebnega vriska in piská so pozdravili ogrski Američanec profesorja Jaszi, ko je dospel več dni pred grofom Apponyijem v New York. Takoj potem je prišel pripravljati svoje ljudi za grofov sprejem. Zastranega prevladnje" vspovpad med ameriškiimi Ogrji mnenje — in grof sam to opazuje, kamorkoli pride — da ni Apponyijev obisk izobraževalen, nego skrajno političen. Smoter grofovega prihoda v to deželo je, kakor zatrjuje dr. Jaszi, dobiti ameriško pomočilo za vzpostavitev habsburske monarhije.

"Apponyijeva misija ni izobraževalna, nego skrajno politična," pravi profesor Jaszi. "Prišel je semkaj, da dobi pomočilo za vzpostavitev ogrske monarhije. Ameriški narod naj mu ne da niti centa, dokler ne dobi jamstva, da bo aplonkavollna pravica vzpostavljena in prisojena volleem, ne da bi jih terorizirala soldateska 'be-le garde'."

Grof Apponyi ne vliha posebno velikega spoštovanja in vpoštovanja med svojimi lastnimi rojaki oz. svojih predavnanjih po Združenih državah. Ali utegne pa biti sprejemnan z veliko žastjo in globokim spoštovanjem pa resnim vpoštovanjem med ameriškim občinstvom in univerzitetnimi dijak, ker roma po Ameriki pol pretezo "izobraževalnih" smotrov. In vameriški komitei mednarodnega vzgojnega zavoda ga je ne-ki povabil semkaj v to deželo na

predavanja po ameriških univerzah.

Grof Apponyi je sedaj 77 let star. In o njem gre glas, da je neznanosko bogat, čeprav mu je čiškoslovaška vlada zasegla ogromno premoženje tedaj, ko je bila Ogrska razdeljena v smislu določb v trianonski mirovni pogodbi iz l. 1920. Kajti mnoga govorice pravijo, da je večino tistih zaseženih posestev pokupil znani goslar Jan Kubelik, ki je z grofom v sorodu po zakonu, ter jih zopet vrnil grofu.

FORD, MUSCLE SHOALS IN
MINISTER WEEKS.

Detroit, Mich. — Henry Ford kupni ponudek za projekt Muscle Shoals v Alabami je še vedno pred kongresom in ne bo umaknjen, je dejal v šetrtek Ford. In to je tudi njegova prva javna izjava, odkar je vlada prodala parne naprave v Gorgasu tvrdki Alabama Power Co. Ford zatrjuje, da je da je politika preprečila njegovo nakano, kupiti cel projekt, ko je bilo glasovanje v polanski zbornici glede tega problema.

Ford pravi v tisti svoji izjavi: "Vlada Združenih držav me je po generalu Lansing H. Beachu prosila, naj ji predložim kupni ponudek za Muscle Shoals, ne pa za kos tistega projekta. Jas sem to storil, in ker je moj ponudek obsegal cel projekt, je bilo edino pametno, da sem o celi zadevi poročal kongresu."

"Ali doberba sem sedaj prepričan, da se nimam ob tozadevnih razgovorih z Weeksom pogajati s vlado Združenih držav. John W. Weeks se je ponovno izrazil, da ne bo nikoli dobil Henry Ford projekta Muscle Shoals niti s napravami v Gorgasu, niti ne brez njh. In tako je rasvidno, da nista bile stranki v tej zadevi ponudnik in vlada, nego druge stranke, najbolj znane mošu, ki je sedaj vojni tajnik."

"Za pred dolgim časom je sklenil vojni minister Weeks razkositi projekt Muscle Shoals nadrobno. Ko je prodal parne naprave v Gorgasu, je storil prvi korak v izvajanju svojega sklepa."

"Naslednji korak je tako jasen, da ga mora videti vsak otrok. Prodati je treba naprej nitratno tovarno štev. 1, potem štev. 2 in naposled Wilsonov jaz, kar bo konec projekta Muscle Shoals."

"Ta načrt je izdelal John W. Weeks, ker je mislil s njim škoditi Henry Fordu, kar dokazuje, koliko ve bostonki bondni mešetar, ki se je pečal s politiko le za zabavo in kratak čas, o "industrijskih problemih. Ali namesto da bi s tem udaril Henry Forda, je močno zadel kmete. Jas sem hotel pokazati v Muscle Shoals, da se da pridobivati gonilno silo in gnojila veliko ceneje, kakor oboge je pridobivajo sedaj. Tvrdka Ford Motor Co. ni nikoli potrebovala projekta Muscle Shoals. Mi imamo dovolj vodne sile za vse svoje potrebe. V Muscle Shoals sem hotel izdelovati edinole cenena gnojila. Iste sile, ki so lanske pomlad glasovale v poslanski zbornici, so odgovorne za prodajo tovarne v Gorgasu. Toda vse to ne pomaga nič. Moj ponudek je še vedno pred kongresom. Ne maram ga umakniti."

TRGOVSKA ZBORNICA PROTI
POKOJNINSKEMU ZAKONU V
OHIOJU.

Columbus, Ohio. — Ohljaska trgovska zbornica je prišla silno kampanjo proti pokojninskemu zakonu, o katerem ima biti glasovanje v novembru. V svoji kampanji se poslužuje časopisja in trdi, da bodo volilec s sprejetjem takega zakona zabredli v ogromne davke. Ohljaska delavska federacija in bratski red Eaglesa sta predložila v smislu takega zakona predloga zakonodajni zadnjo zimo, ki pa je bila odložena. Z ozirom na inicijative in referendum ohljake ustave pa pride zakonska predloga na glasovnice, kar so s podpisni na petilci izposlovali od državnega tajnika.

Po novem pokojninskem zakonu bi po sprejetju prejeli od države podpore moške in žene, ki so dosegli 65 leto in stanujejo v državi najmanj 15 let. Na leto bi prejeli po \$350 podpore. Za izvrševanje zakona bi država dobila pokojninski odbor in po okrajih bi bili posebni odbori za dobrodelnost, ki bi delali v smislu zakona.

Ohljaska trgovska zbornica pa pobija zakonsko predlogo in omeja zato dva vzroka: Prvi — bo treba milione in milijone, da bodo kriti s tem narasli davki in da državljani ne bodo zmagovali davkov, ki so itak že

previsoki, in drugič, da se bodo s tem ljudje odvadili hraniti za starost.

Mogotci pri trgovski zbornici se sklicujejo v prvi vrsti na breme, ki bo s tem zakonom prišlo na ljudstvo, previdno pa molče o dobrotah, ki jih zakon lahko prinese ljudstvu. Navajajo številke, kako naj bi ljudje hranili in na starost vlekli obresti od svojih prihrankov. Vse razpravljanje se lepo ališ, da bi ljudje ne imeli iskuseñ, da v praksi ni tako in čeprav se v mladosti trudijo s hranjenjem, na starost, v največ slučajih delavstvu le slaba preda. V današnjih negotovih razmerah državnega reda je zanašanje na prihranke v prihodnosti negotovost.

MORNARIČNA KOMISIJA ZA
JUŽNO AMERIKO JE LE V
ŠKODO.

Washington, D. C. — Medtem ko se vrši omejevanje oboroževanja na morju, so Združene države prišle s tekmo med 19 državami Južne Amerike za oboroževanje. Zadolženi narodi na jugu, ki itak lezejo proti bankrotu, se pričenejo na podžiganje Združenih držav oboroževati na morju, kar bo morja do posneje prineslo oborožen konflikt.

To je posledica nastopanja Zdr. držav, ki so poslale v Brazilijo mornarično komisijo. Komisija je tam doli pričela podžigati militaristično stremiljenje za obširnejši mornarični program in vzbudila je ljubosumnost med sosednimi južnoameriški republikami, medtem, ko se je 17 izmed 19 republik združevalo proti Združenim državam.

Ogromna je škoda radi imenovanja mornarične komisije, ki škoduje prijateljskim odnosom med ameriškiimi ljudstvi, — je rekel škof Thirkield iz Mehike na konvenciji posvetnikov in duhovščine v Indiani. Po njegovem mnenju bi bilo treba takoj odpoklicati mornarično komisijo, katere ne povzroča drugega kot podžiga militaristični duh med narodi Južne Amerike, kakoršne propagande k militarizmu svet še ni videl.

Kako ogromno je oboroževanje držav Južne Amerike, je povedal Thirkield z izjavo, da so pripravljali in oborožujejo vse države z novimi ladjami. Mornarica na vzhodnem obrežju Brazilije se ne prestanje rasti. Samo tokom zadnjega meseca je Alevar, predsednik argentinske republike, vprašal senat za potrošenje 155 milijonov slatih peset, da se modernizira in opremljajoč silo Argentine. Država Uruguay naroča orožje in v kongresu je bil sprejet predlog za reorganiziranje armade.

Mesto da bi poslali v Brazilijo komisijo, ki bi propagirala k ustanovljanju šol in odpravi nepismenosti, da bi tam doli propagirala za gradnjo železnice, ki bi pripomogle k izkoriščanju naravnih sil, smo poslali doli mornarično komisijo, da krepki militaristični duh in se s tem zadolžuje narod, ki je itak do grla v dolgovi.

Senator La Follette si je ogledal
rdečo častulko.

Moekva, 1. okt. — (Pismo poročilo.) — Senator La Follette je imel je priliko videti rdečo častulko, ko je s nekaterimi drugimi Američani vred prisostvoval vajam; ki so jih izvrševali mladi poveljniki na Rdečem trgu. Tritisoč mladih rdečih poveljnikov je pravkar končalo šole in stopilo v aktivno službo. Ruska rdeča armada ne pozna naslovov "general, korporal, major" itd. Vsi poveljniki od Trockija doli do najnižjega podčastnika so le "rdeči poveljniki"; drugega naslova nimajo. Vsi poveljniki morajo salutariti prostaku, kadar ga srečajo, toda prostak ni primoran odzdraviti, če noče. Sovjetska armada je edina, na svetu, ki ima tako disciplino.

Viljem Hohenzollern je suh; zah-
teva dober denar.

Berlin, 13. okt. — Bivši nemški kaiser Viljem je poslal nujni apel na meško vlado, da naj poravnava s njim zadevo glede njegovega imetja. Viljem pravi, da ne more več izhajati s vsotami v ničrednih markah, katere mu izplačuje pruska vlada od časa do časa na račun njegovega premoženja. Zdaž zahteva, da mu Prusija plaša njegova posvetstva z dobrim denarjem.

Socialisti, ki še pet let denarjem, da se vse nepremične imetje propadli dinasti zapleni brez vsake odškodnine, so dosegli, da Viljemove zahteve še danes čakajo relativne. Viljem zdaž zahteva 60 milijonov, 11 gozdov in 13 gradov, druge gradove — katerih je še 35 — pa prepusti Prusiji. Vsota, katero zahteva za to premoženje, znaša 400 milijonov slatih mark.

EDUARD HERBIOT NA PO-
VRATKU V DOMOVINO.

Washington, D. C. (Federated Press.) — Lyonski župan, član francoske poslanske zbornice in morda prihodnji francoski ministar predčadnik Eduard Herriot je dokončal svoje potovanje po vzhodnem in srednjeevropskem delu te dežele, koder je imel razne govore pred trgovskimi organizacijami lyonskemu sejmu v prilog. Nadalje je tudi razbistril ameriško mnenje o francoskem postopanju napram Nemčiji. Poleg komunistične stranke je Herriot najhujši nasprotnik ministrskega predsednika Poincarrea. In kot tak gre sedaj domov pripravljen pokazati v kampanji prihodnje pomlad razočaranim ljudem svojega naroda, da ne marajo Američanje pozabiti francoskega militarizma, niti ne milijard, ki jih francoska dežela dolguje nam, niti ne nameravajo povziti tistega dolga.

Ko se je mudil v Washingtonu, je govoril s Samuelom Gompersom ravno tedaj, ko se je zadnji odpravil na portlandsko konvencijo. Gompers mu je ob tej priliki razložil, zakaj se protivi ustanovitvi neodvisne politične stranke v Ameriki.

JUgoslovanški komisar
ETBIN KRISTAN SVARI IZ-
SELJENEC PRED SLE-
PARJI.

New York, N. Y. — Za ameriško priselniško postavo se skriva esla tolpa tukajšnjih in vnanjih sleparjev in dere inosemce, ki bi radi prišli v Združene države.

Ti lopovi namigavajo in dopovedujejo iseljenecem, da je mnogo stranskih vrat odprtih za vstop v to deželo. In ko pobero pri teh štrvrah denar za železnico in parnik pa—navest—puste nesrečne ljudi, ki so jih izavabili in domačega kraja, kje na Kubi, v Mehiki ali Južni Ameriki.

Jugoslovanški iselniški komisar Etbin Kristan v New Yorku je preskrbel jugoslovanškim listom v Ameriki slikovito zgodbo, ki mu jo je povedala "nesrečna krtev tega brezsrčnega sleparstva. Zgodba se glasi, kakor sledi:

"Mnogi izmed nas so odšli na Francosko, da doba tamkaj delo. Veliko število sleparksih agentov se je mešalo med ljudi ter jim pripovedovalo, kako lahko se da priti v Združene države a Kube ali iz Mehike. Poslušali smo te lopove ter se jim dali speljati na led. Jas sem brzojavil domov po denar. In ko sem ga prejel, je šlo nas deset v Mehiko. Ko smo dospeli v Mehiko, ni bilo dobrih nobenega dela, pa naj smo se ponujali še po tako majhni mezd. Vse povsod smo iskali delo, pa ga ni smo mogli dobiti nikjer. Medtem smo našli na drugega agenta, ki je znal štiri jezike. Ko smo mu povedali, kako je z nami, nam je obljubil pomagati, da pridemo zagotovo v Združene države, če mu damo vsak po \$100.

"In sopot smo brzojavili po denar — vsak po \$200. Prejemali smo šil v Jaurez. Okoli devetih zvečer smo prišli do neke vode z namenom, da gremo preko nje. Tu so nas ustavili trije Mehikanci ter nas oropali. Vzeli so nam vse, kar smo imeli pri sebi, in naposled so nam veleli, da se moramo sleči. Ozirali so nam, da nas ustrelje, in jaz sem prav gotovo mislil, da je to moja zadnja ura. Ti bandite so govorili po špansko, ali med nami sta dva razumela španaki in francoski jezik prav dobro. Morali smo naprej, ker so se banditi ball, da se mi ne vrnili nazaj ter jih naznanili oblastim.

"Naposed smo prišli na ameriško stran mehiško-ameriške meje brez vsakega centa. Nazaj si nismo upali. Poskakali smo v vodo ter se skrivali v njej iz strahu pred roparji. Zvečer smo šli v El Paso. Tamkaj smo dobili navodila, da se odločimo iti v Colorado. Ponoči smo potovali, podnevi spali vsi lažni in lažni. Prehodili smo peš okoli 70 milj. Okoli polnoči smo se prišla polica ter odvedla v elpaško ječo. Jas sem bil zaprt en mesec, naker so me poslali v New York preko New Orleansa. Priliko sem imel videti mnoge jetnike, ki jih ima Amerika na meji; našel sem na ljudi vsen narodnosti.

"Vas izmed nas je napravil najmanj \$400. Jas sam sem porabil \$550. Sedaj si želim le to, da bi bil kar najhitreje mogče poslan nazaj k svoji družini, ki je v hudi bedi. Z denarjem, ki sem ga porabil, ko sem poiskoval pritu v Združene države nepostavnim potom, bi lahko potoval v Ameriko kakor gospod."

Slovenska Narodna

Ustanovljena 9. aprila 1904.

Podporna Jednota

Inkorp. 17. junija 1907 v državi Illinois.

GLAVNI STAN: 2637-39 SO. LAWNDALE AVE., CHICAGO, ILLINOIS.

Izvrševalni odbor:
UPRAVNI ODESEK:

Predsednik Vincent Calnar, podpredsednik Andrew Vidich, R. F. D. 7, Box 61, Johnstown, Pa., gl. tajnik Matthew Turk, tajnik bolnišniškega oddelka Blas Novak, gl. blagajnik John Vogrich, urednik glasila Jaka Zavratnik, upravitelj glasila Filip Godina.

POROTNI ODESEK:

John Underwood, predsednik, 407 W. Hay St., Springfield, Ill., Martin Zelenkhar, Box 276, Barberton, Ohio, Fred A. Vidar, Box 673, Ely, Minn., John Turcick, Box 52, Hendersonville, Pa., John Gortick, 414 W. Hay St., Springfield, Ill.

BOLNIŠKI ODESEK:

OSREDNJE OKROŽJE: Blas Novak, predsednik, 2637-39 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

VZHOODNO OKROŽJE: John Gortick, Box 266, Moon, Run, Pa., John Gortick, 14821 Pappas Ave., Cleveland, O.

ZAPADNO OKROŽJE: Anton Selar, Box 104, Gross, Kans., na jugovzhodu, Max Merg, Box 166, Buhl, Minn., na severovzhodu, Mike Zagor, 2453 S. Winchester St., Murray, Utah.

Nadzorni odbori:

Frank Zalta, predsednik, 3639 W. 26th St., Chicago, Ill., Frank Somrak, 5617 Prosser Ave., Cleveland, O., William Sitter, 6404 St. Clair St., Cleveland, Ohio.

Združitelni odbori:

Predsedniki: Frank Aleš, 2124 So. Crawford Ave., Chicago, Ill., Joško Očen, 3639 W. 26th St., Chicago, Ill., Jos. Šluk, 6404 Orton Ct., Cleveland, Ohio.

VRHOVNI ZDRAVNIK: Dr. F. J. Kern, 6233 St. Clair Ave., Cleveland, O. POZOR! — Korespondenca s gl. odborniki, ki delajo v glavnem uradu, se vrši takole:

VSA PISMA, ki se nanašajo na poslo gl. predsednika se naslovijo: Predsednik S. N. P. J., 2637-39 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

VSE ZADEVE BOLNIŠKE PODPORE SE NASLOVJE: Bolniški tajnik S. N. P. J., 2637-39 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

DENARNE POSILJATVE IN STVARI, ki se tičejo gl. izvrševalnega odbora in jednote vabijo se naslovijo: Tajništvo S. N. P. J., 2637-39 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

VSE ZADEVE V ZVEZI Z BLAGAJNISKIMI POSLI se pošiljajo na naslov: Blagajništvo S. N. P. J., 2637-39 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Vse politične glade poslovanja v gl. izvrševalnem odboru se naj pošiljajo Frank Zalta, predsednik nadzornega odbora, 5617 Prosser Ave., Cleveland, Ohio.

Vsi prišli na gl. porotni odesk se naj pošiljajo na naslov: John Underwood, 407 W. Hay St., Springfield, Ill.

Vsi dopisi in drugi spili, nanašajo, agenci, naročila in spili vse kar je v zvezi s glasilom jednote, naj se pošilja na naslov: "Prosveta", 2637-39 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

K tej žalostni zgodbi je dodano še poročilo, ki ga je poslal J. Gabelli iz mehiškega glavnega mesta. V tistem pismu pravi Gabelli, da je veliko število njegovih rojakov, ki so prisiljeni ali pa iz proste volje mislili priti preko Mehike v Združene države, tamkaj v strašni bedi in hudem pomanjkanju. Nadalje tudi pravi, da je tamkaj neki profesionalen agent, ki obljublja tem iseljenecem, da jih more prepeljati preko meje v Združene države za "malo vstop ameriških dolarjev". Gabelli svetuje evropskim ljudem, naj ne prihajajo v Mehiko.

Za dva milijona dividend.

(Leland Olds za Fed. Press.)

Hazred ljudi, ki polegajo, ne da bi se pritrinili kakšnega koristnega dela, je prejel v tej deželi od zaslužke tega leta \$2,212,035,000 v dividendah in obrestih. Lansko leto je v ravnetolkem času prejel \$2,040,346,000.

Povprečno so mogoteli dobiti vsak mesec tekem prvega pol leta 1923 \$306,087,500. Meseca junija so se njih "zaslužki" povišali na \$375,511,000. Vsote njih dividend in obresti so se od lanskega leta precej povišale, kajti lansko leto je bil povprečni njih dohodek na dividendah in obrestih \$282,073,000 na mesec.

Polovica teh ogromnih vsot dobičkov v industriji gre čisto neznamitni manjšini celokupnega prebivalstva. Po poročilu zveznega komisarijata za dohodninski davke je skupina mogoteev, ki vleče take profite, manj kot šetrina odstotka ljudi, ki plačujejo davek.

Dvanajst milijonov mesečnih delavcev iz rudnikov, tovarnih in železnice obrača industrijo s približno \$150,000,000 profita na mesec za ljudi, ki jih ni po številu niti en odstotek od vseh zaposlenih v tej industriji.

Tolik mesečni davek razredu, ki ne dela nič, pač pa živi v razkožju, je posledica malih plač, iz katerega bi bilo lahko plačati milijon dobihih mehanikov za en mesec. S takimi profiti, ki jih prejme mala skupina ljudi, bi bilo lahko podpirani milijon družin, da bi se dostojno preživljale.

Povprečna mesečna dividenda mogoteev je zdaj 107 odstotkov višja kot je bila leta 1914. Dividende so zdaj večje kot so bile kdaj prej v zgodovini. Kako so narasle, li mogotcem profiti skozi zadnjih deset let, pokazuje spodnji seznam števil. Mogotci so imeli mesečno povprečno dobočkov na leto:

1913	9148,193,000
1914	148,948,000
1915	155,426,000
1916	177,919,000
1917	199,095,000
1918	227,061,000
1919	265,764,000
1920	284,573,000
1921	278,484,000
1922	282,073,000
1923 (6 mesecev)	306,087,500

Dočim se v letu največje industrijske depresije izgubili delavci po preračunavanju Narodnega eko-

nomakega biroja celih sedem milijard na zaslužkih, se ni mogotcem dalo nič akrliti njih dobiček, temveč napredoval kakor prej.

Mogotci so našli pot, po kateri se snajo varovati, da nič ne izgubijo na dobičkih, četudi je samo del industrije v obratu. Oni še vse tako izsavnajo, da njih družine ne trpijo pomanjkanja, pa še je za delavstvo še slabše leto. Iskorištilo se pa druga leto, tako da poravnajo, kar je bilo zamujenega v letu depresije. Absolutna kontrola des industrijo jim omogoča, da si zagotovijo svoje dividende in obresti.

Toda ravno ti mogotci, ki so se snali izmotali in vedo kako držati proč volka od njih staje denarne močnje, se najbolj protivijo pri boljšem obratu v industriji privoščiti delavcem malo več plače, da bi se tudi slednji lahko opomogli za dnevne dni. Oni so čisto zadovoljni s razmerami kot vladajo, nočejo, da bi se zanje kaj poslabšalo in ne, da bi se za delavstvo kaj izboljšalo. Prevelikih profitov, ki jih imajo v boljših letih ne marajo deliti s pravimi producenti, pač pa si jih prihranijo zase.

GOMPERSE REVOLVEN ZA
PREDSEDNIKA AMER.
DEL. FEDERACIJE.

(Nadaljevanje s prve strani.) pol milijona delavcev brez vsakršnega dela. Od teh je bilo več kakor poltraj milijon delavcev unijonistov. Vsi ti niso mogli plačati svojih mesečnih prispevkov.

"Poročilo o stanju našega članstva je povprečno za dobo od meseca junija 1922 do meseca septembra 1923 za dobo brezposelnosti in stavek."

"Govoriti, da je naša organizacija v razsuli, ni ali drugega kakor čisto navadno klepetanje. Ohranili smo moralno, članstvo, čeprav so delodajalec na vse kriplje delovali proti nam."

"Zveza ameriških bankirjev je na svoji konvenciji, ki se je vršila pred kratkim, zahtevala, da morajo biti delavske mezde na vsak način znižane. Zakaj ne prično z znižavanjem mezd najprej pri sebi? Tega sovražstva in nasprotovanja nam je pričakovati. Mi se ga ne bojimo. Lahko se borimo proti bankirski sovražnosti vsespovsod."

"Ta konvencija je namignila vsem tistim, ki hočejo kontrolirati delavsko gibanje in ki se mu protivijo, da je ločitev od njih gotova stvar. Ta razcep bo bodril strokovni unijonizem k večji vzajemnosti, zbujač upanje neorganiziranim ter dopovedal tistim, ki bi ga radi zatrili, da je to gibanje ameriškega delavstva, gibanje za delavce in od strani delavstva, ne pa od strani kakke takozvane inteligencije."

Matthew Well iz Chieaga je bil izvoljen za šestega podpredsednika Ameriške delavske federacije sarno z drugimi izvrševalnimi odborniki, in delegatje so določili El Paso, Tex., za širifintirilesto letno konvencijo v prihodnjem letu.

Jože Kovačič:

Prva revolucija.

Niš slabega ni, če se pograbitna dva naroda, nahajkana po svojih za pravično stvar vedno stoječih voditeljih, za one, ki ostanejo doma ter si po judežvo polno močjo. Medtem pa ljudstvo trpi in si pritrjuje od ust, da podpre one, ki se bojujejo. Oba, napadalec in branitelj sta na izgubi, le tretji bogati na račun onih, ki se bijejo, in tistih, ki si pritrjujejo od ust.

Vojaka je strašna, ker človeku jemlje čut, ki ga je povzdignil nad živalstvo: obvladavanje samega sebe. Tudi revolucija ni poveljen grom. Razlikuje se v tem, da običajno v nji bojujoči vedo za njen resničen namen, namen, ki zahteva od vsakega moža izvrševanja, in da navdaja s prepričanjem, da je stvar pravična. Trpljenje mu razvnelje pogum, oči mu zakare, tesneje stisne pest, ker ve, da je sila, znanje in način so tu poti, vodeče do zmage.

Kaj je čudno, če človek rebelira, ko so mu pa nebesčani dali prvi vzgled. Tam gori ni navadnih ljudi in od njih se je zanesla prva rešena po naši zemlji, ker je v nebesih zrebela. Ali sreča mu ni bila mila in pahnjena je bil iz raja on in njegova stranka. Taval je s svojo stranko med milijoni nebeskih zvezd, a niti ena mu ni agajala. Pri tem je zadel ob našo zemljo, ki mu je dopadla. Da bi se ne bil naključil k nam, živeli bi bili s lakhoto. Med in mleko bi se cedila iz zemlje, najljepše pomaranče bi rastle gori na severu, z levi in tigri bi občevali v naravi kot občutje s psom in mačkom, ker bi se nas živali ne bale. Vialice, muke, solz, tiske in boji ter sto drugih nadlog bi odpadlo, nikomur bi se ne bilo treba truditi zase ne za druge. Človeška arca ne bi ikkala drugih svetov, ničesar ne želela od drugod, kar zemlja bi bila paradiz. Vsi, ki bi vedeli, kako se nam godi, bi nas zavidali, ker zemlja bi rodila brez reha in bolečin in človeku bi ne bilo treba umreti. Živali bi dolgo življenje, ušlišal bi nas in vzel s telesi v nebesa. Medtem, ko bi živeli v nebesih, bi on svet prežgal, iz pepela pa ustvaril boljši kraj od nebes. Ko bi se naveličali nebes, bi se zopet preselili v novi kraj in živeli raj vso večnost. S priho-

dom Luciferja na zemljo, pa je vsemu temu konec.

V nadzračni višavi, nekje v sredini vesoljstva je nebeski dom. Tam so živeli mirno in srečno, nič jih ni motilo. Ljudi na zemlji ne bilo, torej tudi knjiga življenja, dobrega in slabega je bila prazna. Tista dva, ki sta žela živeti na zemlji, sta bila dobra in nista niti pokusila biti boljše ali slabše. Vse je šlo gladko naprej. Pa je prišla vest, da najlepši angel, prvi, ki je sedel doli v prvem stolu spoštovan, blagorovan zavoljo svoje lepote, in so ga klicali sina jutra, mu je drzen naerit in ne mara več slušati svojega gospoda.

Tiho je rastle greben napuha, vse večji in občnejši je postajal. Pri vsaki seji je prišel v ostru naprotju, kalil je red in mir. Njegov napuh pa je rastle in nekega dne je dejal, da se tudi boga ne boji, ter se hoče s njim poskusiti v moči. Bog je bil umišljen in rad je imel mir, a kaj je hotel, če pa uporači ni dal miru. Takoj so val vedeli, da bo revolucija.

Ne ve se še nič natančnega kako je bilo, a morala je biti to strašna revolucija, ko sta se bila bog in Lucifer za gospodstvo nebes na odprtem polju. Posledica je bila, da je Lucifer bežal s svojo armado in so ga pahnjili proti zemlji. Ali resničnega revolucionarja ne stane poraz in tako si je tudi bog nakopal hudega sovražnika.

Z rezkim krohodom polnim silne volje, ki kar sama naprevala in izvršuje delo, se je zagnal na filavih perutih kot vihar proti zemlji, da so se stresli hrasti. Zarekel se je, da se ne sprijazni več s bogom, da ostane v vednem nasprotju z njim. Med potjo pa je izgubil mnogo lepote. Vihar mu je očrnil nekaj lepote. Izgubil pa ni spominov na nebesa in še mu je hotelo biti žal, da je zrebela. A prišla je druga silnejša misel v glavo, pohotnejše upanje o gotovo uspešnih načrtih. Kaj nebesa, bog je tam gospodar, jaz bom pa na zemlji. Obetam jo naglo s svojim semenjem, posejem, potem bom pa živali. Bili se me bodo, ker sem izgnan iz raja, nasprotnik nebes. Tistim, ki hrepene po spoznanju pomore, da okušajo ta sad, po sužnjih pa, ki ne hrepene v svobodo, bo padal moj hiš. Zemlja, raduj se, ne boš prestala v skromnih mislih kot presteja eveltoče dekle za samostanskimi zido-

vi, brez koristi za ljudi, brez uthe zase, da ji pojemlja življenje, krvavi arec na lico pa se kaže sveti mir. Tako ne bo s teboj.

Zapazile so ga živali, hribi, gore, reke in morje je bližajšega se k zemlji pozdravljalo: "Pridi, teško te čakam, pozivi življenje v naših valovih. Daj mi življenja našega, naspalo sem se, v sebi čutim moči. Stresi mi dno, kdaj sem te že čakalo." — "Počij se na moj vrhu," je klicala gora. "Zbudi petje ptic po gozdih. Razženi magle po naših vrhovih, da nas more greti solnce. Pod svoje peroti sprejmi vse, ki so pozabljeni v sili in trpljenju. Navdahni njih arca s boljšimi in dramejšimi rešilnimi mislimi."

Zletel je naprej, in koder je letel, povsod ga je pozdravljala zemlja. Na svojem poletu je zapadel keno, zamaknjeno v sanje. Onraz ji je bliščal, nje oko se ni solzilo, obstal je in se zagledal. Da, tudi zemlja ima lepoto; dvigniti in obuditi jo je treba. Odleteti je hotel, a perut ga ni vdrignila več. Zapekel ga je spomin o nebesih in davni sreči, ter mlo je vdrignil. Sladko govoreč se je približal šeni: "Le pa žena, vse me pozdravlja, koder hodim, le ti nisi obrnila od mene oči. Povej, po čem hrepeni tvoje arec. Trudil se bom, ustrelal ti bom. Ali ti ni strašno živeti brez navduševanja in ljubezni?"

"Kdo si ti, ki si upaš tako govoriti?" je prestrašena vprašala žena.

"Jaz sem sin jutra, tisti, ki ne klanja glave pred lepoto, se ne boji ničesar, a tebi se klanjam. Povzdigniti te hočem v kraljivo. Hodiš boš po lepih vrtilih, po lepših gradovih živela. — Prišel sem na zemljo, s katere več ne odidem. Zato bom posejal seme, ki bo uspevalo. Ti boš kraljica mojih slušnikov, ki ti bodo vdano služili."

"Po kaj si prišel, kaj bi rad?" ga je vprašala žena.

"Prišel sem, da te povzdignem. Da ti prinesem spoznanje. Učijaj od drevesa življenja in ne boš mrla, vedno boš mlada. Kaj je vredno tvoje življenje: hrepneti in ne smeti živjeti. Poiskuj vaj."

Branila se je bolj in bolj, a on ji je prigovarjal. "Pusti me, prizanesi," je prosila. "Ti vidiš v moje arec, hreščiš oči. Strah me je, vse se tresem. O,

bog, kakaj si ustvaril v meni to arec? Pekel in strah vidim v tvojih očeh. Kaj, če me prevrži, če nisi moč beseda?"

A on se je trudil še dalje, zaključil se in prigovarjal. In ker so bile moči slabotne, so je roka sama stegnila po sadu.

Bliščal se je bolesten krik. Nebo se je stemnilo in glas je razlil v oblakov: "Žena, kaj si storila? Izgubil je raj, zaplesala je zemlja, začelo se je šeni in šeni so zasolile oči: "Ne jeni se, oče. V svoji slabosti sem te prosila a nisi me alikal in prišel braniti. Prokletstvo, a katerimsem obremenjen, obesi na vrat Luciferju. On je vjr troje jezo. Poznal si ga, kakšen je, zakaj si pa privolil, da je ostal v raju, kjer me je zapeljal k napačnemu drevesu in razjasnil ono, o čemur si molčal ti?"

"Tudi on dopi svoj del," je bil glas iz oblakov. "Žena, ne izgovarjaj se nanj in ne zasleduj mojih načrtov, ker to otrokom ne spada. A da ne boš rekla, da nimam obojstvskega arec, ti želim arec. Le razmnoži svoje otroke in potem vam bom pokazal pot v objubljeno deželo. Lucifer ti je pravil samu laži, ne vernj mu torej; ne mišl da bo on vladar na zemlji. Boj se ga! Moj nasprotnik je, zato mora biti tudi tvoj. Zopet ti povem, če ne boš hodila po mojih potih, ti ne bo prav. Strašnejše kazni od onih iz raja te čakajo."

Zagrnilo se so oblaki, zemlja je zaplesala. Objuba o boljši deželi in seme Luciferjevo je jo zagnalo v ples. Veselje je bilo vedno bolj gladavo, pohotnost je rastle in zopet se posabili kapiot, po katerem bi se morali ravnati.

Bog se je oxi proti zemlji, najel obvi. Kaj? Tako delate. Ne boste! In za kazni jih je salil z vo do de ules in šex. Vse je potonilo, le Lucifer je plaval nad vodami in pa Noetova barka. "Zdaj boste lahko mirno živeli in ne bom več ugonabljal človeškega rodu," je rekel. "Le postavi Noe oltarje in daruj."

Zivalstvo se je razlilo in množilo, družina Noetova se je zopet razmnožila. Lucifer pa je sejal semena. Ljudje so zopet postali prečerni, začeli so znova stopati iz potov gospodovih. Zopet je bog pogledal s svojim dolgim zamišljenim pogledom na zemljo. "Kaj? Ali res ne bo miru?"

Hitrejše je hodil gor in dol pre križanih rok na hrbtu. "Kaj bi? Ali naj zopet zalijem? Tega ne morem. Pustil bom vse skupaj, naj se imajo kakor se morejo in najjo. Trudil sem se, da dovolj. Solnce vetrovi in voda naj opravljajo, jaz odstopam od odgovornosti. Obrnil se je od zemlje in odkorakal daleč proč.

Na zemlji pa so nastale nadloge. Veselje je bilo pri kraju. Spominjati so se pričeli na objubljeno deželo in klicati boga. Luciferju pa ni bilo prav in rekel je nezado voljnemu ljudstvu:

"V objubljeno deželo hočete zanemarjate pa svojo deželo. Mar ne raste tudi tu žitni klas, mar ne zbira tudi tu čebela medu? Vernjte mi, predaleč je. Pozabite jo! Vaš zemlja je lepa in rodi, ljubite jo!"

CUNARD

V JUGOSLAVIJO V 9 dneh

na morških velikanh, ki voziše vsek

AQUITANIA 45.547 ton

MAURETANIA 30.704 ton

BERENGARIA 32.022 ton

Prišane kabine na tretjem razredu po 2, 4, 6, 8 posteljami. Kruha, zelenice, kadiš in podvalne solne. Pekrilo preročeno nadzorje, lavri, na krite preročeno nadzorje. Nobenih skrb.

Cunardovi Money rderi so izpolnjeni v Jugoslaviji hitro, varno in uveljavno. Za potni listek in druge potrebe, upošajate pri bližnjem agentu v vašem mestu.

CUNARD ANCHOR LINE, 140 N. Dearborn St., Chicago, Ill.

JAZ SEM ZE PRIČEL POSILJATI DARILA ZA BOŽIČ

v stari kraj. Ako želite poslati denar vašim v stari kraj za božične praznike, jaz vredim to za vas, samo pošljite svoto, ki jo mislite poslati tja, na mene.

Pišite za pojasnila na: EMIL KISS, BANKIR, 133 Second Ave., New York

Iskrajem afidavita, planmaka pogodbe. Depozitjem rojake iz starega kroja! Prodajam likhtar! Prodajam denar na hranilni prejem.

Trudil sem se, da po tej zemlji, p. gozdovih vodil pesnik, odkrival jim vse ono, česar niso še videli ali slisali. In zapeli so pesmi, da so strmele množice. Koliko moč sem popeljal na gore in razložil jim lepoto zemlje, ki se lahko kosa z objubljeno deželo. Kolikim sem prinesel navdušujoče misli, da so se opasali orajem, in visočine in globine sdaj meri njih pogled. Oglajal sem se pri posteljah bolnikov, da izvem njih želje, jim bošal lica, jim stregel, jih tolažil ter jim brisal solze. Vse življenje je possem, ki ne utihne, ker jo živim. — Dvignil bom sagnjalo mojega kraljevstva in oči bodo strmele mojo objubljeno deželo. Vodil vas bom tja, da boste spoznali, kje se sačenažata noč in dan in mrak in svet. Objubljena dežela vas ne bo več mamila. Le a mano in našli bomo vse!"

"Kakšen govor je to," so se zganili poslušalci. "Niš podušenega ni v njem. Sam hodi iskat, mi pokazamo objubljeno deželo."

V tistih dneh so ženske stale za moštvo, kot da niso boljše polovice. Še med govorom je neka zavzeta poslušala Luciferja in domislila se davnih časov, ki so ji bili živo pred očmi. "O, te je on, tisti, ki se ji je tolikokrat prikazal v sanjah, zapeljal jo k slabemu drevesu in uničil mir arec. Vstane, skoči nasproti, govoreč:

"Šlišala sem tvoj navdušujoč govor. No, veseli me, da te zopet vidim." Peljala ga je stran na mehki sedež.

"Misliš sam, da te ne bom več videla. Pa se niš ne postaral? Se lepši se mi diši kot takrat."

"Žena, jaz se ne staram. Kaj so meni leta, stoletje — blisk, ki je in ga ni. Tudi ti žena si ravnatoka kot takrat, ko sva se ločila. Kot listje jeseni padajo drugi, midva pa sva vedno mlada." Prijel jo i. za roko in rekel: "O, saj si še krasotica, še se bom trudil, da izbršem dolg, nastali takrat, ko sem te zagledal prvič. Ne stavijo me nevihte, ne viharji temnih noči."

Ženi so zasolile oči. "Kako plemenito arec imaš," je rekla. Solza so ji kapale na roko, ki je nosila svetlu toliko čudovitih dobrot.

Poslan je bil zemlji v prokletstvo, da bi šla hitreje k svojemu koncu, a prokletstvo se je spramenilo v blagoslov. Zemlja se mu i. oklenila okoli vratu, poljubila zagorelo lice in on se je trudil noč in dan, iz ozadja jo posadilna prsedeč. Vsedel se je k nji. Vse trudne in razžaljena vabi k sebi, daj jim osvetojučo silo in oni v njen vidijo božji up. Radi ga stavijo na svoje paprove.

SEVEROVA ZERAVILA VZDRUŽUJEJO ZERAVILJE V DRUŽINAH

Hude Bolečine

revmatične hitro dajšefe, če rabite

SEVERA'S GUTHARDOL

Zanesljivi liniment

Izkušnje uporaben je za izvinjenje, obklevanje, za odprlost in druzelost bolnih mišic ter udov,

(Cena 30 in 60 centov) Vprašajte v lekarnah.

W. F. SEVERA CO. CEDAR RAPIDS, IOWA

RAD BI JEVEDEL

za naslov rojaka Joe Mivik-a. Zadnjikrat sva bila skupaj leta 1920 v Teuride, Colo., od tega časa ne vem več, kje se nahaja. Cenjene rojake prosim, če kdo ve za njegov naslov, naj mi javi, ali pa naj se sam prijavi na moj naslov: Frank Skrabby, P. O. Box 155, Sublet, Wyo. (Adv.)

NOTRANJJI PARASIT.

Veliko moč, len in otrok trpi in se zdravi za razne bolezni med tem ko je njih prava bolezen traku-

la. Prava znamenja so: druzel, trbuha, v odprstih. Podoben znamenja so: omotica, slabost, gruba teža, smudljiv diš, rumena koža, bolečina v dolni telesi, hitro in točno boleznja v trebuhu in belodcu, ki se včasih vidi v grlu. Bolnik nima volje do dela in ne se. Zdravljenje: nemojte ambicije in je mahanoljenje. Zdravstveno potnate vedkrat kisel in hrana note doli po grlu. Omedlevit nastane in ta in tam pojavi voljo traku-

to, da je boleznja zlezla v sapnik in zadržila boleznja. Bolite se tega parazita predno vas ugrabi. Naročite si dovolj Lactan adreval, 42 110.00 pri Laxal Med. Co., 320 Kansas Blvd., Box 983, Pittsburgh, Pa. Če danes her joiti je lahko le prepozna. Za zdravstveno svojajo polnite žile vet.

ZA KUHANJE PIVA DOMA

Imamo v zalogi slad, hmelj, sladkor in vse druge potrebščine. Poskusite in se prepričate, da je doma pri nas, kuhano pivo le najboljše in najcennejše. Odkrijte je tudi birkro sodov, steklenice in raznih loncov, itd.

Mi vam dostavimo naročilo po pošli, točno v vas kraj.

Groceries, sladčarjem in v prodajalne šelenine damo primeren popust pri večjih naročilih. Pišite po informacije na:

FRANK OGLAR, 6401 Superior Avenue, Cleveland, O.

Med dvema stoloma.

JOSIP JURČIC.

(Dalje.)

Imetninske škodo požar ni bil mnogo naredil, ker je bil stari Luka za vse stvari pri dobri zavarovalnici preskrbljen za tako nearečo.

Tončke Nikolaj ni več videl. K Pridanovim si ni upal. Slaba vest ga je odganjala. Niti misliti ni mogel rad o teh rečeh.

A imel je zdaj res toliko skrbí, toliko dela, toliko pregledovanja, da ni utegnil o drugem čem misliti, nego o urejanju vsega, kar mu je edino prirodnemu dedišu pripadlo.

Zato tudi v mesto ni pisal štirinajst dni, da si se niti poslovil ni bil pri odhodu od Lujize. Zdajci se začne čuditi, da mu tudi ona ni nič pisala, ona, ki ima toliko časa in nobene skrbí. Ali ni imela, ko je gotovo zvedela, kaj ga je zadelo, nobene besede tolažbe zanj?

Piši ji, a nalašč prav kratko.

Odgovora čaka teden dni, vsak dan pošte težko pričakuje. Naposled pride drobno pismo z nje pisavo na zavijku. Raztrga ovoj in bere:

"Dragi gospod Kolodej! Obalujem prav srčno veliko dvojno nearečo, ki Vas je zadelo. Jaz za delj časa odpotujem, torej ne pišite. Pozdravlja Vas Lujiza."

Nikolaju je bilo, kakor bi mu bila kri s lica šla in bi koža na njem ledenela. "To je vse? Tako kratko? Kaj to zmači? Odpotuje in niti ne pove kam, po kaj? Njemu tega ne pove? To hladno, kratko pismo!"

Prva misel mu je bila, takoj napreči in v mesto peljati se, gotovosti iskat, le gotovosti, kaj je to in kako je mogoče!

A to misel hitro opusti. In če ga ona zapušča, nevedno bi bilo njega, moža, siliti se. Ji. Če je mogoče, da se obrača od njega, potem se je velikaneko smotil, potem ni vredna, da jo je kdaj videl. . . Ali to ni mogoče, od nje ne!

Sede in piše prijatelju doktorju Loku, ročed ga in proseč, naj brzo porve in poroči, kaj je o vsem. Potem ukaže Tomažu upreči najboljša dva konja in v diru s tem pismom iti v mesto.

Čakanje odgovora mu je bila večnost in ker hlapec drugi dan zjutraj ni bilo nazaj, napreže druge konje in se sam pelje v mesto.

Na poti sreča svojega hlapec. Ta mu izroči pismo od prijatelja doktorja, kateri mu svetuje, naj lepo doma ostane, mnogo dela, malo misli, več je in piše, ker je vse tako, kakor je najbolj prav.

To je sumljivo. On se pelje v mesto, ne domov. Tam hoče poiskati najprej nje, če je še v mestu. Ali na poti do nje doma se premisli, ohladi se, vrne in pošle prijatelja.

Ta ga sprejme, kakor bi ne bilo čisto nič. Na silna Nikolaeva vprašanja odgovori hladno: "Vsi kaj, ljubi moj, vsega tega jaz ne vem; ker pa nisi hotel mojega modrega sveta poslušati, pisanega moževskega sveta, da ostani doma in de-

laj, in malo misli o tem drugem, no, torej pojdi s menoj, jaz te spremim. To se ve, samo do vrat. Tukaj je. Niti odpotovala ni, zato sem ti porok, kakor sem živ in zdrav, hvala Bogu!"

Ideta do Kraljevega stanovanja, Nikolaj vstopi s bijočim srečm.

"Vi iščete Lujize?" reče pristav, ki ga sprejme v prvi sobi. "Ali žali mi je, da vam moram povedati, da nas je zapustila; rekla mi je, da odpotuje. Kam, tega ne vem, tudi nisem vprašal. Moja žena pa je zopet bolna. Kriš a temi ženskami — vsak dan imajo drugo bolezen!"

"Gospod Kralj, vi vendar veste, v kaki razmeri sem jaz z gospodično . . ."

"Vem, vem. Ali tudi vi veste, da jaz nisem nikdar imel poželjenja, vrednim spoznan biti, da bi mi ženske zaupavale svoje muhe in skrivnosti. Res vam ne morem postreči . . . Kaj pa pri vas novega? A propos, je li vam vse zgorelo, da tal?"

Nikolaju je bilo v tem hipu, ko ga je tako malost vpraševal s najvsakdanjšim glasom, kakor bi ga bil s pestjo v prvi butnil. Naglo vzame klobuk in se poslovi.

Doli spodaj ga je čakal zvesti spremljevalec, kateri je bil v tem najel še prevoščka. Sede k njemu na odprti voz, ki glasno oddrda po mestnem tlaku.

"Kam sedaj?" vpraša doktor.

"Kamor ti drago," odgovori Nikolaj pobit.

"Si li zvedel? In kaj so ti rekli?"

"Zvedel. Odpotovala je. Ti nisi resniče vedel, ko si mi rekel, da je gotovo tu."

"Resniče vedel, brate, in jo še zdaj vem; samo da zdaj vem še nekaj več, namreč, da so jo tebi pritažili, in to mi vse razjasnjuje. Jaz ti še enkrat rečem: ona je tukaj, v mestu!"

Nikolaj ga pogleda srepe.

"Ali hočeš iti k nji? Ne, stoj! Kaj pa, ko bi se tako naredilo, da jo bodeš videl z oči v oči, da pa ne bode trebalo k nji iti? Znaš, ona stanuje zdaj pri ljudih, katerim bi se moral stopry predstaviti, če greš k nji. Za take ceremonije pa danes nisi, preveč si že slisal . . . Stoj no, kako bi se dalo drugače? . . . Že imam! Predno bode pol ure, bodeš jo videl, če je le doma in če me ne vara moj račun na žensko samoljubje in radovednost."

Rekli se skloni proti kočijažu in mu naroči ulice, kamor naj pelje.

Ničesar nista govorila med to vožnjo. Pred majhno hišo z velikim vrtom ukaže doktor vozniku obstati.

"Tu!" vpraša Nikolaj.

"Še ne, počakaj na vozu." V tem odide v prid. s srednje lepim klobukom v roki nazaj in v voz stopaje vozniku ukaže voziti v druge ulice ter postati pred imenovano številko na nasprotni strani. Po kratki vožnji so bili na mestu.

Tam reče doktor najetemu vozniku: "Dajte sem, jaz podrim konja, vi pa nesite ta le šop evelja gori v prvo nadstropje pri prvih vratih potrkajte, dajte gospodični ta šop, pa sami gospodični v roke. In ko vas bo vprašala, recite tako bolj pomelkavo nathoma, da tisti gospod, ki vas je poslal, in deli v vozu sedi. Le brž."

(Dalje prihodnjé.)